

BOEKBESPREKING.

PONT, Prof. dr. A. D., 'n Oorsig van die Algemene Kerkgeskiedenis en die Geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. HAUM-Boekhandel, Pretoria, 1966. 264 bladsye. Prys R1.20.

Op die titelblad word by die titel van die boek gevoeg : „Op-gestel ten dienste van die kategese van die Kerk”. Aan die binnekant van die titelblad word aangedui dat die boek saam-gestel is op versoek van die Kerk se Raad van Sondagskool en Kategese.

Hierdie gegewens is belangrik wanneer 'n mens die boek beoordeel. Dit laat 'n mens verwag dat die werk in eenvoudige taal geskrywe sal wees, dat dit ingewikkelde argumente en polemieke sal vermy en dat die inhoud direk op die man af aan-gebied sal word. Dit is dan ook inderdaad die karakter van hierdie boek en in hierdie opsig is dit besonder geslaag. Die boek is bedoel as leesboek en leerboek vir katkisisante en gemeentelede wat leke op die terrein is en met hierdie doel in die oog kon die boek nie beter geskryf gewees het nie.

'n Mens is geneig om van 'n „katkisasieboekie” nie veel te verwag nie. Dit is egter nie die geval met die boek van prof. Pont nie. Ten spyte van die eenvoud waarvan ons reeds gepraat het, is dit 'n boek wat werd is om op die boekrak van enige intelligente lidmaat te staan. Prof. Pont begin met 'n geskieds-filosofiese en geskiedsteologiese inleiding wat gaan oor die vraag waarom die geskiedenis in die algemeen en die Kerkge-skiedenis in die besonder vir ons belangrik en betekenisvol is. Kort en eenvoudige geskrywe soos wat dit is, staan dit solied op pote. Die eerste deel van die boek gee 'n oorsig oor die al-gemene kerkgeskiedenis van die begin af tot in ons eie tyd. Die tweede deel behandel die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk — in groter detail as deel 1 maar nogtans betreklik kort en oorsigtelik. Op elke bladsy kan 'n mens agter die eenvoudige vertelling van die geskiedenis die wye belesenheid en gesag van die skrywer aanvoel.

Ek wil hierdie boek van prof. Pont van harte verwelkom en ten sterkste aanbeveel. Dit is uiters handig as 'n mens 'n oorsig oor die belangrikste feite en gegewens soek. Dit is 'n lees-boek oor die kerkgeskiedenis wat lankal in die hande van ons lidmate gestel moes gewees het. Dit het die voordeel bo die groot werk van prof. S. P. Engelbrecht dat laasgenoemde werk

'n wetenskaplike werk is wat nie op 'n populêre leserskring en die katkisant ingestel is nie. En wat die belangrikste is: nou vir die eerste keer is daar 'n eenvoudige, oorsigtelike en betroubare algemene kerkgeskiedenis beskikbaar.

Spesifiek wat die katkisante betref, sal dit nie moontlik wees om vir die deursnee katkisant die boekie in die hand te stop en verwag dat hy die hele boek onder die knie moet kry nie. Die katkiseermeester sal die boek moet lees, aan die kinders moet vertel en gedeeltes aan hulle opdra om te lees en te bestudeer.

P. S. Dreyer.

+ +

MULLER, P. H., **Ambt en Dienst. Een handreiking aan de hervormde ouderling.** Boekencentrum N.V., 's-Gravenhage, 1955. 143 bls. Prys onvermeld.

Dit is die tweede werkie van hierdie skrywer oor die ouderling. Die skrywer is self ouderling en wil hulp aan sy mede-ouderlinge in hulle dienswerk gee. Die teologiese aspekte van die tema word kortliks behandel maar die werk staan op 'n gesonde en soliede teologiese grondslag. Nogtans gaan dit die skrywer hoofsaaklik om die praktiese situasie waarin die ouderling hom bevind en in hierdie praktiese situasie wil die boekie hom hulp gee.

Die stof word in drie hoofstukke behandel:

1. Die ouderling as ampsdraer, waar dit gaan om die betekenis van die amp, die persoonlike toerusting van die ouderling, die gesag van die ouderling, die vroulike ouderling en so meer;
2. Die ouderling as bestuurder, waar dit hoofsaaklik gaan om die regeringstaak van die ouderling saam met die kerkraad, verskillende komitees en so meer;
3. Die ouderling as pastor, waar dit hoofsaaklik om die huisbesoek gaan.

Die feit dat die boek op die praktyk ingestel is, is (sover dit ons betref) sowel sy krag as sy swaakteid. Omdat dit op die praktyk ingestel is, kry 'n mens soms baie interessante en insiggewende stukkies. Dis ook interessant om te sien in watter mate die ouderling in Holland met dieselfde praktiese probleme as ons ouderling worstel. Aan die ander kant is die boek ingestel op die praktyk van die Hollandse ouderling in Holland in die Nedl. Herv. Kerk. Baie van die boek se inhoud gaan verlore

as 'n mens nie die Hollandse omstandighede en lidmate 'n bietjie ken nie. Nogtans is dit 'n goeie stuk werk wat ek kan aanbeveel.

P. S. Dreyer.

++

**HAITJEMA, Prof. dr. Th. L., De nuiewere Geschiedenis van Neerlands Kerk der Hervorming. Van Gereformeerde Kerkstaat tot Christusbelijdende Volkskerk. Boeken-
centrum N.V., 's-Gravenhage, 1964. 336 bls., prys ongeveer R3.90.**

Prof Haitjema se boeke is by ons nie onbekend nie en word hoog waardeer, terwyl baie van ons predikante en professore wat in Nederland studeer het, met hom persoonlik kennis maak het en nog steeds aangename herinneringe daarvan oorhou.

Die onderhawige werk begin met die geskiedenis van die Nedl. Herv. Kerk in 1651 met die „Grote Vergadering van de Zeven geünieerde Provinciën” in Den Haag en loop deur na ons eie tyd toe.

Die skrywer begin die werk egter met 'n inleiding oor die „perspectivische” beskrywing van die kerkgeskiedenis. Ongelukkig sê hy te min hiervan om presies te weet wat sy standpunt is. In die Nederlandse geskiedenisfilosofie het veral Beerling in die afgelope tyd hierdie gedagte uitgewerk as oplossing van die waarheidsprobleem in die geskiedskrywing. Waar ek Beerling se beskouings bedenklik vind, kan ek dit nie van Haitjema s'n sê nie. Sover hier vas te stel is, bedoel Haitjema alleen daarmee dat hy hierdie gedeelte van die geskiedenis skrywe vanuit 'n bepaalde perspektief, wat nie bloot subjektief is nie omdat „de historische werkelykheid zelve ook ‚perspectivisch’ is, name-
lijk een zin heeft die van een bepaald gezichtspunt uit slechts kan worden ontdekt” (p. 13).

Die skrywer stel die perspektief waarvandaan hy die nuwe kerkgeskiedenis benader, vir ons duidelik. „Het allesbeheersende probleem in die vaderlandse kerkgeschiedenis van de nuiewere tyd tot op heden is voor ons dit: hoe zal de christelike kerk in ons vaderland het moderne geestesleven, en daarin in het bijzonder ‚de moderne geest’ . . . waarlik ernstig kunnen nemen en zelfs de vragen van het sterk veranderend levensbesef van het modernisme in de allerlaatste tyd kunnen aanvaarden en beantwoorden, zonder dat de Kerk verraad pleegt aan het Evangelie van die enige Naam, door welke, wij moeten behouden

worden' (Hand. 4 : 12)". Die hele behandeling van die nuwere kerkgeskiedenis kom dan te staan in die perspektief van hierdie probleem. Haitjema toon dan aan hoe die voortgang van die Kerk in die rigting van die modernisme was. Die saak wat hierin die hoofrol speel, is die verhouding van Kerk en staat en die verwêreldsing van die Kerk wat deur die bepaalde verbintenis van Kerk en staat in Nederland ingetree het.

In die loop van die behandeling kom sake te berde wat hier by ons veral in die afgelope dekade of twee baie aktueel geword het en baie pertinent onder die Kerk se aandag gekom het deur die Geysersaak, byvoorbeeld die quia-quaterus-kwessie en die probleem van die vryheid van die eksegeese.

In die laaste hoofstuk veral kom sake te berde wat ook vir ons van aktuele belang is, naamlik die ekumeniese beweging. Vir ons wat nie deel van die Nedl. Herv. Kerk is nie en in eintlike sin buitestaanders is, het dit dikwels gelyk asof daar 'n opflinkering in die regte rigting in die Nedl. Herv. Kerk net na die Tweede Wêreldoorlog was — 'n opflikkering wat uitloop het op die (gedeeltelik teleurstellende) Kerkorde van 1951. Baie gou daarna het (so lyk dit vir ons) die verwêreldsing met rasse skrede die Nedl. Herv. Kerk ingeneem, maar nou in die nuwe gestalte van die ekumeniese bewegings, by uitstek die Wêreldraad van Kerke. In die laaste hoofstuk van die onderhawige werk laat Haitjema 'n baie ernstige toon van waarskuwing hoor met gedagtes wat van ons kant ook al dikwels uitgespreek is. Dit is met 'n gevoel van dankbaarheid dat 'n mens hierdie laaste hoofstuk afsluit.

Ek beveel hierdie boek baie sterk by ons lesers aan — as werk oor die geskiedenis van die Nedl. Herv. Kerk, maar veral omdat dit aktuele teologie ook vir ons is.

P. S. Dreyer

++

JONKER, Prof. dr. H. e.a., **Actuele prediking.** G. F. Callenbach. N.V., Nijkerk.

Sedert die Reformasie het die prediking een van die belangrikste elemente geword in die erediens. Dit geniet dan ook voortdurend die aandag van skrywers. Jonker e.a. het 'n welkome hydrae gelewer tot hierdie aktuele aangeleentheid.

Hulle het die soeklig laat val op aktuele prediking d.w.s. prediking, „wat die krag van die Woord wil laat geld in die hede”.

Besonder insiggewend is die inleidende gedeelte van Jonker wat die grootste hefte van die boek in beslag neem. Sy benadering sal ook in ons geledere inslag kan vind, trouens die gedeelte is inderdaad aktueel.

Die ander medewerkers is B. van Ginkel, J. J. Buskes, Jac. van Dijk en P. Lugtigheid.

Ten opsigte van die vier medewerkers het ek die meeste waardering vir B. van Ginkel se artikel. Aandag in die artikels word gegee aan o.a. behoorlike voorbereiding, die vertaling van die Bybelverhaal in die taal van vandag ens.

Algemene instemming is nie moontlik met al die stellings wat in die boek gemaak word nie, veral nie met sommige van Buskes se bewerings nie. Sy opvatting van die dogmatiek in die prediking en die uitborduur van 'n preek met allerlei illusies sal nie sondermeer aanvaarbaar wees nie.

Jammer genoeg het die medewerkers nie insae in mekaar se bydraes gehad nie. Onnodige herhaling kon op die wyse voorkom gewees het.

Afgesien van die kritiek op die werk bly dit verdienstelik. Die tyd bestee aan die lees daarvan is nie verkwis nie en dit sal verrykend vir elke leser wees.

D. J. Booysen.

KOK, J. H., **Christusprediking in de Wereld.** Kampen, 1965.

Hierdie boek bevat 'n bundel studies van sendingwetenskaplike aard, gewy aan die nagedagtenis van Prof. dr. Johan Herman Bavinck. Aanvanklik was dit beplan as 'n feesskrif by geleentheid van die 25 jarige jubileum van Prof. Bavinck as hoogleraar, maar deur sy skielike heengaan het dit 'n gedagtenis-skrif geword.

Behalwe twee inleidende studies van meer biografiese aard oor die lewe en wetenskaplike arbeid van Prof. Bavinck en 'n volledige bibliografie aan die einde, het ons hier verskillende ander artikels oor aktuële sendingsprobleme van die hand van leerlinge en vriende van Prof. Bavinck. Daar word o.a. gehandel oor die verhouding van Christendom en die Islam, oor die vraag na die verhouding tussen die evangelie van Jesus Christus en die ander godsdienste, oor die probleem van kerkplanting en aanpassing in die Rooms-Katolieke teologiese denke, oor die verhouding van die Corpus Christianum en die sending, oor die misverstand omtrent die Heilige Gees by die Bantoe sektebewegings ens.

Hoewel die verskillende bydraes van wisselende gehalte is, het ons tog hier heelwat prikkelende leesstof wat by die lesers van harte anbeveel word.

F. J. VAN ZYL.

* * * *

POSTILLE, 1964 - 1965; 1965 - 1966, Boekencentrum, 's Gravenhage.

Hierdie is die 16de en 17de dele van die Postille-reeks onder redaksie van die Werkgroep Kerk en Prediking van die Nederlandse Hervormde Kerk.

In die 16de deel word die ou patroon van Inventio, Explicatio en Applicatio gevolg, terwyl dit in die 17de deel vervang word met: Tekskeuse, Uitlegging en Aanwysing vir die prediking. Die bedoeling van die verandering is „om nog duideliker aan te gee hoe die struktuur van die sketse gedink is: 'n kort toeligtig op die keuse van die teks, 'n literêre en saaklike en kerygmatische eksekese van teks en perikoop en ten slotte enkele praktiese aanwysings en adviese met die oog op die aktuële prediking vir die gemeente”. In deel 16 vind die uiteensetting van die Heidelbergse Kategismus deur Prof. Berkelbach van

der Sprekel sy voltooiing. Dit word in deel 17 opgevolg met 'n inleiding oor Die Kerk in 'n geürbaniseerde samelewing, waarmee die Werkgroep begin om eie-tydse probleme aan die orde te stel. Behalwe die preeksetse volgens die kerklike jaar en vir besondere geleenthede is weer twee belangrike inleidende studies opgeneem: Die Ou Testament as Evangelieprediking, en Siel-sorg in die Prediking.

Die Postille lewe ongetwyfeld 'n belangrike bydrae tot verantwoorde prediking ook in ons land, en word derhalwe sterk aanbeveel.

F. J. VAN ZYL.